

Inhoud

Afscheid van de stad 7

LENTE

Een jonge bagge 11

Struinen 25

Wolvenkoorts 45

ZOMER

Hondsdagen 63

Mijn jachtveld 73

Mauser 89

VROEGE HERFST

Wildcamera 103

Kleiduiven schieten 116

Bronst 127

LATE HERFST

Lokvoer 147

Zwijnenballen 160

Drijvers 172

Het lelijke schot 179

WINTER

De langste nacht 187

Hersens 205

Een konijn doden 223

Schoontijd 236

Jong leven 253

Afscheid van de stad

Vandaag is het nieuwe jachtjaar begonnen. Bij de brug over de Erasmusgracht wacht ik op een vriendin, diep weggedoken in mijn lange zwarte winterjas met nepbontkraag, een straffe westenwind blaast er dwars doorheen. Nog even, denk ik, nog even en het deert me niet meer, dan sjouw ik over de velden, over zompige akkers, door bossen en ruigtes op zoek naar wild. Of ik zit met mijn mauser goed ingepakt in de kassie en heb wel wat beters te doen dan het koud hebben. Nog twee weken en dan woon ik weer buiten, in mijn Mecklenburgse koeienstal. Dit keer blijf ik een jaar, misschien nog wel langer.

Thuis kijk ik steeds vaker uit het raam van mijn appartement, naar de markt op het plein met daarvoor de T-kruising en de haltes met optrekkende bussen en piepende trams, en een niet-aflattende stroom auto's, fietsen, voetgangers. Naar het stadsdeelkantoor waar mensen in en uit gaan. Ik kijk naar de hoofddoekte vrouwen met hun boodschappenkarretjes, de giebelende meisjes en ondoorgroendelijke jongens, de mannen in djellaba's, de hipsters, de ouden van dagen achter hun rollators, met een halfje gesneden wit of een net sinaasappels in het mandje. Ik prent me de beelden in, dit is mijn stad, mijn buurt, hier leef ik mijn leven, met Boom.

Even later sta ik weer voor het raam aan de achterzijde en kijk uit over het plantsoen dat tot aan de gracht loopt, in de verte de to-

rens van de Zuidas, tegen de hemel condensstrepen van vliegtuigen op weg naar Schiphol. Onze stadstuinperken liggen er nog winters en rechthoekig bij. We zijn weer begonnen ze klaar te maken voor het nieuwe voorjaar. Wij, dat zijn mensen uit de buurt die graag tuinieren, groente verbouwen, bloemen telen, fruit kweken, die in hun vrije tijd buiten in de aarde willen wroeten. Binnenkort wordt het tweede deel van het hekwerk geplaatst. Eigenlijk wilden we geen hekken, dus kampten we jaren met konijnen. We hadden ongewild een luilekkerland voor ze aangelegd.

Nee, de gemeente deed er niets tegen, zei de stadsdeelambtenaar groen, en wij mochten ze met geen vinger aanraken, dat was nu eenmaal het beleid. Amsterdam is een stad van dierenvrienden. En ik ben jager.

Nu ik nog een paar dagen kan uitkijken over het plantsoen probeer ik niet aan de konijnenplaag te denken. Ik denk de jonge bomen groen en groot, de winterse perken welig tierend, ik denk aan vogels die fluiten en eieren uitbroeden – nee, niet alleen de krijssende halsbandparkiet –, ik denk aan de vele diersoorten die zich vestigen in de stad. Dat gaat niet vanzelf goed, hoe graag we dat ook zouden willen.

En ik denk reikhalzend aan mijn tweede heimat met zijn uitgestrekte akkers, beukenbossen, diepe meren, houtwallen en doodijs-gaten – waar het landschap de onmetelijke Russische vlakte al aankondigt, en waar de sneeuwkllokjes nu al uitgebloeid zullen zijn, waar de vogels baltsen en de reebokken hun geweien vegen.

Als ik terugkom, hier in de stad – mijn hoofd blijft leeg, niets weet ik van als ik terugkom, alleen dat ik niet dezelfde zal zijn. Ik ga niet weg omdat ik het in de stad niet uithoud, ik hou van de stad, ik ga weg omdat er twee zielen in mij schuilen. Ik weet welke het oudst is, ik weet niet welke de sterkste is.

LENTE

Een jonge bagge

De eerste keer dat ik op het bosweetje in het Kublitzer revier kom, wil ik meteen weer omdraaien. Hoe moet ik het hier uren volhouden, ingesloten tussen de bomen, zonder horizon, zonder wild in de verte om te bespieden, zonder landschap bijna.

Maar wild maalt niet om landschap en tussen bomen en struiken vindt het beschutting en voedsel. Dus besluit ik dat het weetje een kans moet krijgen en beklim de drukjachtbok aan de rand, een open kansel van rondhout en planken.

De jonge beuken langs het pad zitten nog vol in hun dorre bruine blad, maar rondom bloeien de sleedoorns al. Ze verspreiden zo'n doordringend weëige lucht dat ik er misselijk van word en vanzelf ondiep ga ademen. Tot ik eraan gewend ben. Misschien drukt die geur de mijne zelfs wel weg. Dat zou goed uitkomen. Al denk ik dat zwijnen er dwars doorheen ruiken: mens, gevaar, wegwezen. Daar hebben ze iets aan. Ze hebben vast een neus voor andere geuren, die ruiken ze veel preciezer en ze hebben er een fenomenaal geheugen voor. Mijn hond reageerde vroeger ook niet op de bedwelmende lucht van maartse viooltjes in het gras, maar van de vage geursporen van een kat raakte hij buiten zinnen. In het rijk der geuren zijn wij barbaren.

Voor me op de lokvoerplaats hipt een geelgors, naast me kweelt een nachtegaal, eenden, ganzen en kraanvogels vliegen met kabaal over, een buizerd zweeft zoekend langs. Zwart afgetekend in het

schelle tegenlicht zit in de top van een dode boom een vogel roerloos op een grillig takje, als een Japanse pentekening.

In mijn linkerooghoek beweegt iets. Uit de beukenopstand stapt een jonge reeget, die stilstaat bij het tractorspoor waar ik net doorheen ben gelopen. Ze kijkt rond, draait haar oorschelpen, steekt haar neus in de wind, luistert, kijkt, ruikt, een spiertrilling trekt door haar heen, ze ruikt me, wil vluchten, maar doet het dan toch maar niet, schokkerig draait ze haar hals, buigt naar voren, een en al aandacht. Dan stapt ze snel het pad af, de bocht om.

Ik zit en laat de tijd verstrijken, zodat de geursporen die ik onvermijdelijk achterliet vervagen, zodat de geluiden die ik maakte toen ik me in de hoogzit installeerde weggestorven zijn, zodat ik deel van de omgeving word.

Een kikker begint te kwaken, aan de overkant van het weitje probeert een andere hem te overtreffen, in een mum van tijd zwelt het kwaakkoor aan. De paartijd van de groene kikker is losgebarsten en zal de komende weken alles overstemmen. Cut, het is op slag stil en even kan ik horen of zich iets roert in het kreupelhout, dan kwaken de kikkers weer om het hardst om vrouwtjes. Ik probeer erlangs te luisteren, erdoorheen, erachter, maar ik hoor niets. Voorlopig zal ik het alleen met mijn ogen moeten doen.

De maan klimt bleek boven de beuken. En dan staat er als uit het niets een groot zwijn voor me. Ik ben zo verbluft dat het bloed door mijn aderen schiet. Het beest kijkt om zich heen. Alsof het hemzelf verwondert dat hij zomaar in het laatste licht staat. Hij vreet van het lokvoer, kijkt schichtig rond, vreet. Dáár, er komt er nog een uit de bosjes, een stuk kleiner, een overloper, denk ik, een goed jaar oud.

Heel voorzichtig pak ik mijn geweer, zet de vleugelzekeringscherp, draai het rode lichtpuntje in mijn vizier aan, leg de loop op de borstwering. Ik mik op de kleine, die mooi breed staat. Mijn hand is vast, de rode punt staat strak achter zijn schouderblad. Uit het kreupelhout komen nog drie varkens, in drie formaten. Ik

wacht. Misschien komen er nog frislingen. Altijd de kleinste schieten, dat is de regel.

De zwijnen drentelen rond, ze verliezen zich nog niet helemaal in de maïskorrels. Ze blijven aan de rand, dicht bij de struiken. Telkens kijken ze op, ook mijn kant uit, ruiken ze me?

Het is een rotte. Er moeten nog frislingen komen. De grote baggen blijven alert, wat ze bespeuren is me een raadsel. Eentje slaakt een kreet – ik schrik ervan –, springt op en verdwijnt schielijk in de struiken. Twee andere volgen onmiddellijk. Nu staan er nog maar twee. Veel tijd heb ik niet meer. Misschien komen ze later terug, met de hele rotte, maar de duisternis komt onverbiddeijk opzetten en de maan geeft nog niet genoeg licht. Mijn oren suizen, mijn ogen zien niets dan de zwijnen, néé, nu gaat ook de grote bagge ervandoor. De kleine overloper kijkt op, nog een paar maïskorrels, lijkt hij te denken.

Het is nu of niet.

Nu.

Kwetterend, krijsend en piepend schrikt de dierenwereld op. Het zwijn ligt. Ik zag het omvallen. Boem. Dood. Of niet? Het beest begint met zijn achterpoten te trappelen, alsof het ondersteboven weg wil rennen, met zijn hoeven naar de hemel. Heb ik het lam geschoten? Of zijn het stuiptrekkingen? Het wordt al minder, zie, het houdt op.

Mijn blikveld verbreedt zich, ik keer terug naar het weitje, naar de hoogzit, in mijn eigen lijf. Het is gelukt. Avond aan avond zat ik als een sluipschutter in het landschap, om nu dít zwijn te schieten.

In het dorp vlakbij zal deze of gene even opgekeken hebben. Hoor, een schot, een jager. Zoals ik dat zelf ook jaren deed: binnen in de beslotenheid van je huis, waar het behaaglijk is, besef je even dat daarbuiten in het onmetelijke land, in de stilte en de leegte, een dier is gedood. Door een mens. Even val je uit de tijd.

Ik daal de kansel af en loop naar mijn buit.

‘Ik heb het gehoord,’ zegt Maik Rojahn als ik hem bel. Hij is de nieuwe Kublitzer beroepsjager, eind twintig, een jongen van hier, eentje met weinig woorden en een oude jagersziel. ‘Jij was het dus.’ Hij komt eraan met zijn pick-up, zodat ik het dode zwijn niet in mijn eentje honderden meters over het modderpad naar mijn auto hoeft te sleuren.

Hoe compact en hard en sterk zo’n everzwijn is, imponerend. Ik til een achterpoot op: een bagge. Ik bekijk de melklijsten, ze zijn heel licht gebold. ‘Die heeft óf net geworpen óf ze zitten er nog in,’ zegt Maik als hij even later het stuk bekijkt, en hij trekt aan een speentje: ‘Geen melk. Ze zitten er nog in.’

Schrik ik nou? Een beetje. Maar ik denk vooral: *Schwein gehabt*. Want had de bagge al geworpen, dan lagen er nu ergens pasgeboren frislingen te verkommeren. Dan had ik een fikse fout begaan, al was er vanbuiten aan de overloper niets te zien. De grens tussen goed en slecht is soms een kwestie van geluk, of pech. Daarom schieten jagers in de lente het liefst frislingen van hooguit een paar maanden. Oudere kunnen al drachtig zijn, zoals het zwijn dat ik net heb gedood.

Hoe dan ook, ik heb geluk gehad, ook al is een hoogdrachtige bagge schieten op het randje. ‘Ik zou het niet rondbazuinen,’ zegt Maik. Ook foetussen doden, als *collateral damage*, is een taboe, tenminste, jagers zwijgen er hardnekkig over. Nuchter beschouwd heb ik met één schot een paar wilde zwijnen gedood, als schadebestrijding heel effectief. En ook uit het oogpunt van dierenleed is er niets op aan te merken: ze waren op slag dood. Maar omdat het ongeboren leven kwetsbaar is roept het beschermende gevoelens op, zeker als een foetus al levensvatbaar is.

Maik zoekt liever zijn toevlucht tot een algemene jagerswijsheid: ‘Wie als eerste komt en als laatste weggaat is de domste.’ Die gaat er dus aan, wil hij maar zeggen.

We pakken haar bij de poten en zwaaien haar op de laadbak.

Keel opensnijden boven het strottenhoofd, een rechte snee, behoorlijk diep, door een laag vet heen. De kraakbeenknobbel losnijden van het tongbeen, zodat ik straks houvast heb.

Nu de buik: huid opensnijden, het buikvlies, voorzichtig, niet de darmen raken, die puilen er altijd al uit voor ik mijn vingers in de buikholte kan steken. Maar dit keer niet, dit keer puilt er iets anders uit, een wit vlies met iets grijs erin. Een foetus. Ik slik, voor het ontweiden maakt het niet uit – kom, schud het van je af –, ik heb al mijn aandacht nodig voor het rode werk, zoals het vroeger werd genoemd.

Met mijn handpalm naar boven steek ik wijs- en middelvinger in het gat en span de huid, zet de punt van het mes tussen mijn vingers, scherpe kant omhoog, om zo de buikwand naar boven open te snijden. Mes vlak houden zodat ik geen ingewanden doorprik. Als het gat groot genoeg is trek ik de baarmoeder eruit om ruimte te scheppen, twee, drie, vier foetussen, tel ik in de gauwigheid. Ze zitten ieder in een eigen vlies, achter elkaar als in een draaimolen, met in het midden een trampoline. Verder nu.

Met mes en wildtang open ik de borstkas, ik zweet. Dan het pièce de résistance, het slot ofwel de schaambeenvoeg. Ik voel waar de voeg zit, zet er het speciale zaagje tegenaan, dat voorkomt dat je ingewanden kapot stoot, en zaag tot ik door het bot ben. Ik geef een ruk aan de staart, knak en snijd aan twee kanten langs de bouten de anus los. Nu ligt het zwijn van onder naar boven open, zie hier de mens, denk ik ineens grimmig, wat natuurlijk onzin is, maar dichterbij mijn eigen binnenste kom ik niet, reeën en herten zijn net als koeien herkauwers en hebben vier magen en geen galblaas.

Ik trek het strottenhoofd met de slokdarm en luchtpijp omlaag, graai met volle handen de longen en het hart mee. Bij het middenrif snijd ik een van de twee pijlers los waarmee het aan de buikwand vastzit en stop die in een zakje voor het trichineonderzoek, straks moet daar ook nog een reepje spier van de voorpoot bij.

Dan verder, het is een wonder hoe mooi alles er met ferm graai-

ende handen langs de rugzijde uit te scheppen is. Na een paar keer ontweiden weet je hoeveel kracht je moet inzetten om de organen in één keer los te scheuren en maag, lever, milt, nieren, blaas en darmen uit het karkas te trekken. Borst- en buikholte blijven glanzend schoon en leeg achter.

Nu eerst de lever redden. Hij ziet er gaaf en gezond uit, ik steek de punt van mijn mes onder de galleiding door, maak een sneetje, steek mijn vingers eronder en scheur de galblaas er voorzichtig af. Alles wat met gal in aanraking komt is oneetbaar. Dan de nieren. ‘Neem je die ook mee?’ Maik trekt een vies gezicht, hij eet geen organen. Nu de rest controleren. De lever en milt zijn glanzend, donker, scherpkantig en niet vergroot.

Die orgaancontrole ken ik van mijn vader, die zo geregeld probeerde uit te vinden waaraan een dier gestorven was. Termen uit mijn kindertijd: leverbot, miltvuur, lintworm, endoparasieten. Als ik de kans kreeg stond ik er met mijn neus bovenop, die dampende warme ingewanden, die ijzerachtige geur van bloed en die intense verse poepgeur als mijn vader een darm opensneed. Ik snoof het op en snoof. Nu weer, oude geur.

De kogel heeft hart en longen doorboord. Ik gooi ze in de kuip met afval. Jammer, ik had ze het liefst meegenomen. Snel snijd ik nog de maag open om te kijken wat het zwijn als galgenmaal gegeten heeft: een groenige klonterige brij, hier en daar vermalen maïskorrels.

Ten slotte maak ik een snee tussen de botten en pezen van een achterpoot en we hangen de bagge aan de haak. ‘Wacht,’ zegt Maik, hij pakt zijn mes en snijdt langs de buiksnede aan beide kanten over de volle lengte twee dikke lellerige repen af en gooit ze weg. ‘Dat staat wat netter.’ Ach ja, de melklijsten. De weegschaal wijst achtentwintig kilo aan. Klaar. Voor twee euro per kilo is het van mij.

Als het zwijn in de koelcel hangt en Maik de papieren in orde maakt, zoek ik tussen het afval de baarmoeder, of eigenlijk de foetus. Ze liggen onder de berg darmen: dat was het dan, ze heb-